

Høg-Jæren Energipark:

Myrsnipeundersøkelse 22. juni 2013

Torgrim Breiehagen

Dr. Scient.

Notat til Jæren Energi AS.31.1.2014

1) Innledning

Hensikten med undersøkelsen i 2013 var som i tidligere år å registrere hekkeforekomster av myrsnipe i Høg-Jæren Energipark i Time og Hå kommuner. Hellandsmyra er det mest interessante området *mht.* mulig forekomst av myrsnipe. Tidligere har myrsnipepopulasjonen i det verna landskapsområdet **Synesvarden** som ligger SØ for vindparken blitt taksert systematisk i perioden 2004-2006 (Breiehagen 2006). Her hekker det årlig omkring 15-17 par av myrsnipe.

Hellandsmyra og myrområdene rundt i Høg-Jæren Energipark i Hå og Time kommuner har sannsynligvis vært et hekkeområde for myrsnipe tidligere (se Eldøy 2005 for oppsummering av eldre data av hekkende myrsnipe på Jæren). I 2004 ble et varslende par og ett ind med fluktspill sett sentralt på Hellandsmyra 12. juni (K.H. Dagestad *pers.medd.* TB), men etter dette er ikke arten registrert hekkende (se Breiehagen 2008). Energiparkområdet blir likevel vurdert til å være aktuelt som et potensielt hekkeområde for arten.

I doktorgradarbeidet til Gunnhild Marthinsen ved Univ. i Oslo (2007) blir det konkludert at *bestandene av myrsnipe både på Høg-Jæren og Hardangervidda er en overgangsform mellom* underarten *Calidris alpina alpina* (nordlig myrsnipe) og *C. alpina schinzii* (sørlig myrsnipe). Underarter generelt har blitt fjernet/**ikke vurdert** i den nye norske rødlista fra 2010 (Kålås *m. flere* 2010). Marthinsen (2007) diskuterer også holdbarheten av underarter hos myrsniper og ulike forvaltningsenheter/prinsipper knyttet til disse. I denne sammenheng er det interessant at det i 2011 ble det publisert en rødliste for naturtyper for Norge der blant annet **kystlynghei** skal være en av de prioriterte naturtypene fremover (Lindegaard & Henriksen 2011). Her legges det vekt på å ta vare på dyre- og plantegrupper som har tilknytning til denne naturtypen. Derfor vil det være mer aktuelt fremover å fokusere mer på forvaltningsarter innenfor denne naturtypen enn rødlistarter generelt.

2) Metodikk

De viktigste myrområdene i Høg-Jæren Energipark inkludert Hellandsmyra ble gjennomgått av Rune Hersvik og meg 22. juni 2013. Mesteparten av tiden denne dagen ble brukt på registreringer ved biodammene, se egen notat om biodammer 2013. Værforholdene var gode for observasjoner av fugl. Tidspunktet for takseringen er også optimalt i forhold til hekkefenologien til myrsnipe. Takseringsmetoden går ut på å registrere varslende foreldrefugler med ungekull ved en gjennomgang av de viktigste potensielle næringsssøksområdene for ungekullene (se forsiden). Disse er ofte nær små tjern eller fuktige myrdrag med rikt insektliv. Foreldrefuglen(e) vil normalt varsle med lyd, oftest innenfor en avstand på 10-50 m. Oppdagbarheten er relativ stor for en positiv hekkeregistrering av arten når ungene er mellom 1-10 dager gamle, senere vil oppdagbarheten avta etter hvert som ungene blir mer selvstendig og de voksne forlater hekkeområdet. Hunnene forlater ungene rett etter klekking og overlater ungepasset til hannene. Denne metoden vil derfor være den mest effektive for å registrere eventuelle hekkinger av myrsnipe i et myrområde.

3) Resultater

I 2013 ble det ikke gjort noen positive hekkeregistreringer eller observasjoner av myrsnipe i undersøkelsesområdet under takseringen 22. juni. Heller ingen myrsniper ble registrert 4-5. mai i ankomstfasen til myrsnipene under registreringen av rødlistearter i vindparkområdet. Interessant nok ble det registrert ca. 18-20 par ved en gjennomgang i Synesvarden landskapsområde 20. juni (Øyvind Gjerde pers. medd., se også Artsobservasjoner for fugl). I tillegg ble en varslende hunn observert i østenden av Storamøse 22. juni kl.14:00 (T. Breiehagen og Rune Hersvik/se Artsobservasjoner for fugl).

4) Konklusjon

Det ble heller ikke i 2013 påvist hekkende myrsniper i vindparkområdet på Høg-Jæren under registreringen, samme resultat som i **hekkesesongene 2009-2012**. Imidlertid vurderes Hellandsmyra fortsatt som et potensielt hekkeområde for myrsnipe, men konkrete hekkefunn er ikke registrert siden 2004.

Det kan være mange årsaker til at Hellandsmyra ikke lenger har hekkende myrsnipe. En generell nedgang i bestanden av myrsnipe i nærområdene er sannsynligvis den største årsaken. Hekkebestanden på Låg-Jæren er helt forsvunnet, sannsynligvis pga. biotopødeleggelser og landbruksvirksomhet. Imidlertid ser de ut som bestanden av hekkende myrsnipe i Synesvarden landskapsområde (naboområdet) er intakt, noe som er svært positivt. Imidlertid er det negativt at myrsnipene ikke lenger synes å finne tilfredsstillende forhold for hekking i myrområdene i Høg-Jæren Energipark.

En økende gjengroing av myrområdene i Energiparken pga. klimaendringer og mer gjødsling i kantområdene kan også være en årsak. Videre kan predatorer som kråke og ravn i stor grad ha utsiktspunkter i sitkagranplantingene i området. Dette kan medvirke til et økende predasjonspress på egg og unger av myrsnipe. Dermed vil området totalt sett være mindre attraktivt som hekkeområde for arten.

Etableringen av biodammene i vindparken bør være et positivt bidrag som potensielle næringsøksområder for myrsnipen vår og høst, og sannsynligvis for ungekull hvis hekking finner sted.

5) **Referanser**

- Breiehagen, T. 2012.** Høg-Jæren Energipark: myrsnipeundersøkelser på Hellandsmyra i hekkesesongen 2012. *Notat til Jæren Energi AS 20. juli 2012, 3 sider.*
- Breiehagen, T. 2011.** Høg-Jæren Energipark. Myrsnipeundersøkelser på Hellandsmyra i hekkesesongen 2011. *Notat til Jæren Energi AS 13. juli 2011, 3 sider.*
- Breiehagen, T. 2009.** Høg-Jæren vindpark: myrsnipeundersøkelser på Hellandsmyra i hekkeseongen 2010. *Notat til Jæren Energi AS 21. juli 2009, 3 sider.*
- Breiehagen, T. 2008.** Hellandsmyra: myrsnipestatus og genetikk, samt ornitologiske vurderinger knyttet til etableringen av vindmølleparken. *Notat til Jæren Energi AS 14.7.2008, 7 sider.*
- Breiehagen, T. 2006.** Hekkepopulasjonen av sørlig myrsnipe på Høg-Jæren 2004-2006. *Falco 35: 98-105.*
- Eldøy, S. 2005.** Hekkende myrsnipen på Jæren – eldre observasjoner og resultater fra registreringer i 2002 og 2003. *Falco 3:112-116.*
- Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen, S & Skjelseth, S (red.) 2010.** Norsk rødliste for arter 2010. *Artsdatabanken, Norway, 480 s.*
- Lindegård, A. & Henriksen, S. red. 2011.** Norsk rødliste for naturtyper 2011. *Artsdatabasen, Trondheim.*
- Marthinsen, G. 2007.** Genetic differentiation within and between bird populations – taxonomic and phylogeographic implications. *Ph.D. Thesis, Faculty of Mathematics and Natural Science, University of Oslo.*